

Jutlus P, 24.06.18 Nõo kirikus kell 11.00 ja Rannu surnuaial kell 14.00, jaanipäev

Lektsioonid: Js 45:8–12; Lk 1:57–66

Jutlus: Ap 19:1–6

Laulud: 144 (1–4); 126 (1–4, 5); 320 (1–4); 12 (1–7); Rannus surnuaiapäeva laululeht

Aga kui Apollos oli Korintoses, sündis, et Paulus käis läbi ülamaakonnad ja tuli alla Efesosse. Ja leides sealt mõned jüngrid, küsis ta neilt: „Kas te võtsite vastu Püha Vaimu, kui te saite usklikuks?” Nemad aga vastasid: „Me ei ole kuulnudki, et Püha Vaim on.” Ja tema ütles: „Millesse siis teie olete ristitud?” Nemad vastasid: „Johannese ristimisse.” Aga Paulus ütles: „Johannes ristis meelearandusristimisega, öeldes rahvale, et nad usuksid sellesse, kes tuleb pärast teda, see tähendab Jeesusesse.” Seda kuuldes lasksid nad endid ristida Issanda Jeesuse nimesse. Ja kui Paulus pani oma käed nende peale, tuli neile Püha Vaim ja nad rääkisid võõraid keeli ja ennustasid.

Kui püüda kuulnud kirjakoht kokku võtta kolme märksõnaga, siis oleksid nendeks meelearandus, ristimine ja Püha Vaim. Neist kolmest on jutluses alati hea kõnelda, kuid eriti sobiv on seda teha täna, jaanipäeval, Ristija Johannese sünnipäeval. Meenutame siis, kuidas seostuvad Ristija Johannesega meelearandus, ristimine ja Püha Vaim ning mida tähendavad need kolm meie elus ja surmas.

Esiteks teame Piiblist, et Jeesusest pool aastat vanem Eliisabeti ja Sakarja poeg Johannes hakkas meheks saanuna Jordani jõe ääres inimesi ristima. Tema ristimine oli meelearandusristimine. Ta hüüdis: „Parandage meelt, sest taevariik on lähedal!” (Mt 3:2) Ja selle märgiks, et ristitav tunnistas end Jumala ees süüdlaseks, ristis Johannes inimese jõeveega.

Mis on meelearandus? Meelt parandades tunnistab inimene, et ta on elanud valesti. Et ta on elanud mitte Jumala käskude kohaselt, vaid teisiti – nii nagu tal endal pähe tuleb või nii nagu teised kõrvalt oma tarkusest ütlevad.

Kui inimene parandab meelt esimest korda elus, siis on see suur muutus. Teised nimetavad seda pöördumiseks või lausa ärapööramiseks. See on tõsi, sest inimene pöörab oma pilgu maailmale teise suunda ja hakkab maailmale vaatama hoopis uue pilguga.

Vanas Testamendis kirjeldatakse tihti, kuidas rahvas käitub, kui ta saab teada Jumala käskudest ning mõistab, et ta on elanud valesti. On näiteks öeldud, et rahvas nuttis, riietas end kotiriidesse, pani pea peale mulda, palvetas ja paastus (Nt Ne 9; Jn 3).

On aga ka öeldud, et kui Jumal nägi inimeste patukahetsust, siis näitas ta nende suhtes üles oma armu ja halastust. Õnnetused, mida Jumal tahtis patuse rahva peale saata, jäid juhtumata ja viletsused pöördusid paremuse poole.

Meie tänapäeva õhtumaine maailm ei tunne üldrahalikku meelearandust. Arvan aga, et hädaaegadel on seda ikka ette tulnud. Nt II ms ajal, Nõukogude Venemaa kallaletungi ajal olevat Soome rahvas seda teinud ja tulemusena pääsenud Nõukogude okupatsioonist. Täpsed andmed mul selle kohta puuduvad, kuid usun siiski, et see nii oli. Usun, et meelearanduse abil saab rahvas suurtest hädadest hoiduda.

Kui üldisest, rahva tasandil toimuvast meelearandusest me tänapäeval ei kuule, siis üksikisiku tasandil toimub see kogu aeg. Lihtsalt ajakirjandus, kust inimene saab tänapäeval oma peamise informatsiooni, sellest väga tihti ei kirjuta, kuidas keegi oma patte kahetseb. Ja kui kirjutab, siis pigem pilkavas võtmes.

Kuid olen kindel, et meie ümber on palju inimesi, kes on oma vigadest aru saanud ja mõistavad, et millegi või kellegi kõrgema ees – nimetagu nad seda siis eksistentsiks, saatuseks, kõiksuseks, karmaks või jumalaks – on nad valesti elanud. See, kuidas nüüd igaüks selle olukorra lahendab, sõltub sellest, kes neile järgneva lahendustee ette näitab. Palvetagem, et selleks lahendustee näitajaks oleks kõigeväeline Jumal! Milline on Jumala lahendustee?

Meie tänases kirjakohtas kõneldakse Efesoses asunud Ristija Johannese jüngritest, kes vastavad apostel Pauluse küsimusele „Millesse siis teie olete ristitud?“, et nad on ristitud Johannese

ristimisse. St, et need jüngrid olid mõistnud ja tunnistanud oma patust elu Jumala ees ning teinud selle märgiks läbi eelpoolnimetatud veega ristimise.

Näeme ka, et apostel Paulus küsib neilt olulise täpsustava küsimuse: „Kas te võtsite vastu Püha Vaimu, kui te saite usklikuks?“ Mida see küsimus tähendab? Aga seda, et Paulus teab – on olemas kahte sorti ristimist: veega ja Püha Vaimuga. Tegelikult oli Ristija Johannes seda juba isegi varem öelnud. Lk 3:16 ütleb Johannes rahvale: „Mina ristin teid veega, aga on tulemas minust vägevam, kelle jalatsipaelagi ei kõlba ma lahti päästma. Tema ristib teid Püha Vaimu ja tulega.“

See „tema“ on muidugi Jumala Poeg Jeesus Kristus, kes on samuti Ap 1:5 järgi oma jüngeile õpetanud: „Johannes on küll ristinud veega, aga teid ristitakse Püha Vaimuga üsna varsti pärast neid päevi.“

Saades teada, et need kõnealused Johannese jüngrid pole Pühast Vaimust kuulnudki, selgitab Paulus neile, mida tuleb edasi teha, st milline on Jumala plaan kõigi puhul, kes on meelt parandanud. Jumal tahab nimelt, et meeltparandanud usuksid Jeesusesse Kristusesse.

Milleks on meelt parandanud inimesel seda tarvis? Sellele vastab Jeesus, kui ta ütleb Mk 16:16 „Kes usub ja on ristitud, see päästetakse, aga kes ei usu, mõistetakse hukka.“ Jumal ei taha, et keegi hukkuks, vaid pakub kõigile inimestele päästet usu läbi Jeesusesse Kristusesse.

Päästet millest? Patust, surmast ja kuradist. Kui aga inimene on neist pääsenud, siis on ta valmis eluks Jumala juures. Kuna aga Jumal on igavene, siis tähendab elu Jumala juures samuti igavest elu. Usu juurde Jeesusesse Kristusesse kuulub aga lahutamatu ristimine Püha Vaimuga. Meeltparandanud inimene ei tea veel, mida edasi teha: mille või kelle toel oma elus edasi liikuda, kellesse või millesse uskuda. Kuid Jumal tahab selliseid inimesi nüüd pühitseda, valada nende peale Püha Vaimu, muuta nad Jumala templiteks, kelle sees elab Jumala Vaim.

Mida Püha Vaim inimese sees korda saadab? Usuisa Martin Luther ütleb oma „Väikse katekismuse“ 2. peatükis apostliku usutunnistuse seletuses: „Mina usun, et ma ei suuda omaenda arust või jõust Jeesusesse Kristusesse, oma Issandasse, uskuda või tema juurde tulla.“ Nõnda siis annab Püha Vaim meile üldse võime Jumalasse uskuda. Ilma Püha Vaimuta me selleks suutelised pole.

Teiseks ütleb Luther: „[Püha Vaim] annab mulle ja kõigile usklikele iga päev kõik patud heldelt andeks.“ Kui Jumal on Pühas Vaimus kinkinud inimesele usu, siis mõistab inimene, et ta vajab meelearandust iga päev. Jumala tundmine on temas nii kaugele arenenud, et hämarad asjad, millega ta varem rahumeeli tegeles, ei rahulda teda enam, kuna ta mõistab, et need ei meeldi Jumalale. Seda igapäevast meelearandust toimetabki inimeses Püha Vaim.

Ja kolmandaks kirjutab Luther: „[Püha Vaim] äratab viimsel päeval minu ja kõik surnud jälle üles ning kingib mulle koos teiste Kristusesse uskujatega igavese elu.“ Nõnda siis saadab ristimine Püha Vaimuga korda tõelise ime: inimene, kes on surnud ja saanud jälle põrmuks, ärkab üles ja – vähe sellest – pääseb ka igavesse ellu. Kusjuures selles igaveses elus pole inimene mitte ükski, vaid koos teistega, kes on ristitud ehk Kristusesse uskunud. Me võime igaveses elus kohtuda kõigi nendega, keda meie inimlik mõistus ei lootnud enam mitte kunagi näha. Eks ole suurejooneline väljavaade!

Nõnda võib siis öelda, et teel igavesse ellu on kolm sammu: meelearandus, ristimine ja Püha Vaimu osadus. Nagu algul ütlesin, pole tänapäeval kerge meelt parandada. Elu meie õhtumaises heaoluühiskonnas seda tegema ei sunni, sest kuidagi saab ka ilma meelearanduseta ära elada.

Kuid meelearanduseks on kõige tõhusam vahend Jumala sõna. Kui inimene kuuleb Jumala sõna, siis saab ta aru, mida Jumal temalt tahab. Ja seetõttu on kiriku kui Jumala sõna kuulutaja roll ühiskonnas jätkuvalt väga tähtis. See annab inimestele nende ellu n-ö jumaliku perspektiivi ja nad saavad aru, mida nad valesti teevad.

Siiski ei piisa sellest. Kui Jumala sõna jääb inimese jaoks pelgalt korralekutsujaks, moraalseks institutsiooniks, siis pole inimene Jumala päästeplaanist veel lõpuni aru saanud. Tuleb astuda teine samm: lasta end ja oma lapsed ristida. Sest siis avab Jumal inimese jaoks tee igavikku. Ja seda teed ei tumesta enam patt, surm ega kurat. Sest patud aitab andeks paluda ja saada Püha Vaim. Surmast viib meid ellu Püha Vaim. Ja kuradi needusest päästab meid samuti Püha Vaim.

Olgu siis jaanipäev, meie eesti rahva armas püha, meile alati meenutuseks meelearandusest, ristimisest ja Pühast Vaimust!

Aamen.